

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

35. De Primatibus, Patriarchis, & eorum potestate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

illi impendere recuset malitiosa: Si vero confiteri excommunicationis sententiam esse iniustam, tunc excommunicatus non est remittendus ad excommunicatorem, sed sine ulla difficultate mox absolendus. Si dubitetur, utrum iniusta sit an iusta excommunicatio, tunc Archiepiscopus, vel eius Officialis potest relaxare; quamvis honestius ager si remiserit ad excommunicatorem: valet tamen relaxatio, vel absolutio, quando Archiepiscopus est iudex, etiamsi non remiserit. Hæc in eo capite. Si autem litigans non appellauit, sed superiorem per simplicem querelam adiit, tunc Glossa in c. per suas, de senten. excom. ait, esse remittendum ad inferiorem, vt ab eo absolueretur, quem si nolit malitiose inferior absolueret, illum absoluet Archiepiscopus, vel eius Officialis. ad reprimendam de offic. iud. ordin. item si periculum esset in mora, tunc etiam Archiepiscopus absoluet. ca. sacro de sent. excom. nec si remittat ad inferiorem, ex mora periculum creetur. Item si euidenter constiterit sententiam excommunicationis iniustam esse, declarare potest Archiepiscopus subditum Suffraganei esse ab ipso Suffraganeo contra ius excommunicatione ligatum, quamvis ad eum non appellauerit, c. sollicitudinem de appell. Hæc ex Glossa. Insuper, si excommunicatus deponat apud Archiepiscopum, vel eius Officialem de Suffraganeo querelam pro iniusta excommunicatione, vt imponatur ei poena, & satisfiat ipsi de eo, quod sua interest, audire eum debet Archiepiscopus: secus autem si conqueratur de Suffraganeo, vt relaxetur huiusmodi sententia contra se ab eo, pro alio promulgata: quoniam tueri hanc causam non ad ipsum Suffraganeum, sed ad eum, pro quo est sententia lata, spectat. At si Suffraganeus, vel extra iudicium pro defensione sui iuris, vel etiam in iudicio ex suo officio procedens, videlicet inquirendo, vel simile quid agendo aliquem excommunicet, in hoc casu conueniendus est ipse Suffraganeus coram Archiepiscopo, vel eius Officiali, quia ipsius interest defendere causam suam. Sic in c. Venerabilibus de sens. excomm. in sexto.

CAP. XXXV.

De Primatibus, & Patriarchis, & eorum potestate.

Primo quaeritur, an Patriarchæ sint ab Archiepiscopis Canonico iure distincti? Respondeo, eos distinguere est enim Patriarcha Archiepiscopo iurisdictione superior: nam sicut Episcopus vni tantum ciuitati, Archiepiscopus vero vni Prouinciæ, quæ multas ciuitates, quarum singuli sunt Episcopi complectitur, præsidet: sic Patriarcha multis Prouincijs præficitur; ac proinde non solum in Episcopos, sed etiam in Archiepiscopos potestatem habet. Quæres, an Patriarcha ab Archiepiscopo differat iure diuino, an Canonico? Respondeo, diuino iure minime differre, quoniam in omni Ordinis potestate, cum eo conuenit, nec est eo superior nisi auctoritate iurisdictionis tantummodo; ac potestas Ordinis diuini iuris est à Christo Domino instituta, & iurisdictionis potestas Ecclesiastici iuris est, à Romano Pontifice datur atque confertur, ac proinde ex toto ab eo aufertur, vel ex parte minuitur iuris de causis.

Secundo quaeritur, an Patriarcha sit idem qui Primas? Profecto iuxta id, quod habetur in cap. Clericos dist. 21. & in cap. Vrbes, dist. 80. & c. Nulli. & cap. Prouinciæ dist. 99. ijdem prorsus sunt Primates qui Patriarchæ: nisi quod frequentius apud Latinos Primates dicuntur, qui apud Græcos vocantur Patriarchæ. At vsus obtinuit, vt quatuor, præter Romanum Pontificem, præcipui Patriarchæ nominentur; scilicet Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus, ca. Antiqua, de Priuil. c. Sacrosancta c. Renouantes. C. Definimus, dist. 22. Cæteri vero minorum gentium Patriarchæ, aut Primates dicuntur, aut minores Patriarchæ; de quibus dicemus singularim.

Tertio quaeritur, Quanam ad Patriarchæ creationem sint necessaria? Respondeo, distinguendum esse. Aut qui eligitur Patriarcha, ante fuerat episcopus consecratus, aut non fuerat. Si primum, nulla est consecratio necessaria; sed tantum nominatio, designatio, postulatio, electio, & confirmatio, vel sola collatio, vt vocatur à Romano Pontifice facta. Si secundum, necessaria est, præter electionem & confirmationem, consecratio. nam Patriarcha, duplici est præditus potestate, videlicet iurisdictionis, & Ordinis: hæc datur, & accipitur per consecrationem, illa extra consecrationem confertur, ex S. Thom. 2. 2. qu. 39. art. 3.

Quarto quaeritur, An pallium sit etiam Patriarchatum insigne? Respondeo, esse insigne: sicut enim Archiepiscopis datur, sic etiam Patriarchis siue Primatibus, quare idem iuris est de pallio Patriarchatum, quod de pallio Archiepiscoporum, ijs exceptis, quæ inferius postea dicentur.

Quinto quaeritur, Quot & qui fuerint ab antiquo tempore Patriarchæ? Respondeo, præter Romanum Pontificem, præcipuos fuisse quatuor, Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, Hierosolymitanum, cap. Antiqua, de Priuil. c. Sancta. c. Renouantes. c. Definimus, dist. 22. Porro Constantinopolitano Patriarchæ subiectæ fuerunt omnes Prouinciæ Græciæ, Attica scilicet, Thracia, Corinthus, Peloponnesus, Creta, Macedonia, Epirus, Mysia superior, & inferior: quæ Prouinciæ postea dictæ sunt Seruia & Bulgaria; item Dacia, nunc vulgo Valachia; item Pontus Euxinus, Neocaesarea, postea vulgariter sermone dicta Trapezounta, & vicinæ Prouinciæ. Item Asia minor, in qua sunt Bithynia, Paphlagonia, Galatia, Cappadocia, Pamphylia, Lycia, Caria, Ionia, Doris, Eolia, Lycæonia, & alia multæ. Quibus deinde accesserunt alia Prouinciæ, prout fuerunt ad Christi fidem, & religionem conuerse, Mosconia, Russia, & alia vltra Pannoniam sitæ. In his Prouincijs (paucis exceptis) Patriarcha Constantinopolitanus, Episcopus, & Archiepiscopus, & alios dignitate Ecclesiastica præditos constituerebat, præficierebat, vel confirmabat electos, vt nunc etiam Patriarcha, quamquam Schismaticus, illos constituit, præfici, vel confirmat.

Porro in Prouincijs libro omnium Ecclesiarum, ei subijciuntur viginti Archiepiscopi: in iure vero Orientali lib. 2. ad formam, præsentent ei octoginta Metropolitanus Archiepiscopi, hoc est Primates triginta nouem. Patriarchæ vero Antiocheno subiecta erat altera pars Asia, quæ Carmaniam, Armeniam maiorem, & minorem, Lyciam, & Ciliciam continet, & Prouinciæ, Syria, Assyria, Mesopotamia, Media, Parthia, Persia vsque ad Indiam Orientalem. In libro Prouincijs Ecclesiarum subijciuntur ei centum quinquaginta tres Episcopi, Archiepiscopi vero duodecim. Guilelmus Tyrius lib. 14. de bello sacro, cap. 22. scribit, suo tempore fuisse sub Antiocheno Patriarcha tredecim Archiepiscopos, quos ibidem nominat, & multos Episcopos. Patriarchæ Alexandrino obediabant Ægyptus, Lybia, Pentapolis, & alia Prouinciæ, quæ ad Tropicum Capricorni pertinent. Patriarchæ Hierosolymitano, parebat tota Palestina, & triplex Arabia, Deserta scilicet, Petræa, & Felix vsque ad sinum Persicum: Guilelmus Tyrius lib. 14. c. 11. de bello sacro, describit Archiepiscopos, & Episcopos ei subiectos.

Inter Patriarchas præcipuus connumerabatur etiam summus Romanus Pontifex, cui tanquam Patriarchæ subiectæ erant Occidentis Prouinciæ & insulæ multæ in Mediterraneo mari, ad Occidentem sitæ, tota Italia cum Sicilia, Corsica, & Sardinia, Gallia quoque tota cum insulis Anglia, Scotia, & Hybernia; Hispania cum septem insulis Fortunatis, & Balearibus, Maiorica, & Minorica; tota Germania inferior, & superior, Dalmatia, & Illyricum, ac postea accesserunt regna Danicæ, Noruegiæ, & Sueciæ cum insulis Scandiæ, Islandiæ, Gotiæ, & cæteræ sub polo Arctico positæ, regnum Bohemiæ, & Poloniæ, cum Liuania, Lituania, & alijs; regnum item Pannoniæ.

sive Hungaræ cum Transilvania, Boffina, & alijs, Carthago, Africa, Numidia, & vtraque Mauritania, Cæsariensis, & Tigrisana.

Porro sunt alij Patriarchæ minores, nam sectæ Armeniorum tres habent Patriarchas; vnus eorum residet in Cilicia, & Armenia minore: secundus in Armenia maiore: tertius, quem non Patriarcham, sed *episcopos* appellant, præsidet in Russia prouincia Polonorum, vnicum etiam Patriarcham habent Maronitæ, qui commoratur, & præest in Syria in monte Libano. Habent etiam Aethiopes vnum Patriarcham, qui sedem suam habet in Curia Magni Imperatoris Speciosi Ioannis, & vocatur Patriarcha Abyssinorum: & confirmatur à Patriarcha Alexandrino.

Etiam secta Cophorum, quia simul cum Baptismo Circumcisionem tuentur, & retinent, & duos habent Patriarchas, quorum vnus commoratur in Magno Cayro Ægypti, alter vero apud Aethiopes: secta quoque Iacobitarum: qui Sanctissimam Trinitatem negant, duob. Patriarchis patet, quorum vnus in Cayro residet, alter in Syria, videlicet in vrbe Damasco. Est & in Occidente Venetiarum Patriarcha, qui primum Aquileiensis Patriarcha dicebatur, *e. nunc vero q. q. 3.* sed patriarchatus deinde Aquileiensis translatus est Gradum, & inde in vrbem Venetias. Ante aduentum Longobardorum in Italiam, qui accidit anno salutis 566. Aquileiensis Archiepiscopus vocabatur more Græcorum, & Orientalium Patriarcha: irruentibusque Longobardis, primo aduentu Alboinus eorum rex Aquileiam cepit. Paulinus, *vt scribit Sigonius lib. 1. de Regno Italia*, qui tunc erat Aquileiensis Patriarcha, metu perterritus, vt sibi Ecclesiæque suæ consuleret, Aquileia relicta, & omni Ecclesiæ thesauro accepto, in insulam Gradum, vt ab hostium aditu liberam se recepit. Postea vero anno Domini 580. *teste eodem Sigon. lib. citato*, Helias Patriarcha Aquileiensis cum Gradum prædecessorum suorum exemplo incoheret, detretum à Pelagio II. impetrauit, vt ipsius Ecclesiæ sedes ex vrbe Aquileia Gradum transferretur, & Episcopus suis in aedem S. Euphemie ad Conuentum vocatis, Pontificium decretum recitauit, & ei eorum sententia, relicta immanitati Longobardorum Aquileia, sedes Patriarchæ in insula Grado, vt securiore loco statueretur, posita est, & ex eo tempore Gradensis Ecclesiæ Venetæ ortæ Istricæque Ecclesiæ: vnum caput, & mater appellata est. Et Gradensis Episcopus capiti vocari Patriarcha, vt vocatur ab Vrbanò II. in *c. Erubescant, dist. 32. in superscriptione*, & in *c. Ex litteris, de offi. lud. deleg. Innocentius III. ter*, aut quater vocat Patriarcham Gradensem: tandem hic Patriarchatus translatus est Venetias, vt dicim inferius. In prouincijs vero Occidentis sunt Primates: totius quidem Hispaniæ primas, est Toletanus Antistes, de quo postea, Hyberniæ Armacanus, Angliæ Cantuariensis, Africæ Carthagenensis, Hungariæ Strigoniensis In Germania olim erat Magdeburgensis, nunc vero est Salsburgensis: & in Galliarum Prouincijs, videlicet in Aquitania, & Celtica, & alijs Primates se appellant Bituricensis, Rhemensis, Lugdunensis, Arelatenensis, Viennensis, Archiepiscopi, de quibus statim: Poloniæ Primas sine contouersa est Archiepiscopus Gnesnensis, Scotia Archiepiscopus S. Andree.

CAP. XXXVI.

Quadam lites, & contentiones inter certos quosdam Archiepiscopos de Primatu.

Primo quaeritur, Vndenam ortæ sint contentiones, & contouersæ de Primatu inter multos Archiepiscopos? Respondeo ex varijs causis, vt explicabo.

Sciendum est in prouincia Aquitania contouersiam fuisse inter Archiepiscopos Burdegalem, & Bituricensem, vtrum Bituricensis in ea prouincia, videlicet in Aquitania, quæ duplex est, prima, & secunda, & continet Bitu-

ricenses, & Burdegaleses, primatum haberet, vt constat ex *c. vlt. de maiorit. & obed. & ex cap. Exposuit, de Dilationi. cap. Venerabilis, de dolo, & contumacia*. & olim, in *c. Conquestus 9. q. 3.* apud Romanum Pontificem querebatur Narbonensis Archiepiscopus, quod Bituricensis tanquam Primas, & Patriarcha, ipso inuito Clericos ad tribunal suum venire compelleret. Vbi Nicolaus II. vocat Archiepiscopum Bituricensem, Primatem, vel Patriarcham, hoc est, primæ sedis Episcopum. Albericus in *Rubri. de statu hominum, col. vlt. dicit*, Archiepiscopum Bituricensem esse Primatem in prouincia Burdegalesi. Cardinalis Alexandrin. in *c. Definimus, dist. 22.* Bituricensem ponit primum Patriarcham post quatuor antiquos Patriarchas: Nicolaus Boerius in *Addition. ad tractatum de auctoritate & præeminencia. magni Consil. par. 1. n. 14.* ait Bituricensem esse Primatem in Burdegalesi prouincia: & probat ex *c. vlt. de maiorit. & obed. & cap. vlt. de Dilationi. ex c. vlt. de dolo & contumacia*: & esse primatem in prouincia Narbonensis, ex *cap. Conquestus 9. q. 3.* & habere sub se quatuor Metropolitanos, videlicet Burdegalem, Narbonensem, Auxitanum, & Tolosanum, & vndecim, vel duodecim Suffraganeos. Inter Lugdunensem, & Senonensem Archiepiscopum vetus etiam contouersia fuit: Lugdunensis contendeat, se primatum habere in prouincia Senonensi, at Senonensis negabat. Nam ex Epistolis Iuonis Episcopi Carnotens. 59. 61. 65. 68. 71. & 118. constat huiusmodi veterem litem semper fuisse inter hos duos Archiepiscopos: asserbat Lugdunensis, se primatum habere in Senonensi prouincia, tanquam Pontificium Legatum natum: in Iure tamen nihil de hac contouersia legitur. Boerius in *tractatu de ordinib. & præceden. graduum vtriusque fori 1. par. nu. 14. ait*: Ambo se vocant Primates Galliarum, sed in Iure nihil constitutum est, nec est alicuius Doctoris auctoritas. Ambo habent Suffraganeos, & nullum Metropolitanum, Lugdunensis habet quatuor Suffraganeos, Senensis septem, vt notat Albericus in *Rub. de statu hominum*. Quidquid sit de lite inter Lugdunensem, & Senonensem Archiepiscopos, extat Gregor. 7. lib. 6. *Registri Epist. 35.* in qua sic ait: *Constitutione, & auctoritate Sedis Apostolicæ, Lugdunensis Ecclesiæ Primatum super quatuor Prouincijs, videlicet Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, & Senonensem per annorum longa curricula obtinuisse cognoscitur. Sanctorum igitur Patrum, nos, in quantum, Deo fauente, valeamus exempla sequi cupientes, Ecclesiæ memoratæ primatum quem ipsi decreta suis constituerunt, atque sauerunt, eorum fieri potestate subinde confirmare studemus.* Item Epist. 34. eiusdem Gregorij continet priuilegium concessum Lugdunensi Ecclesiæ super quatuor prouincijs, Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, & Senonensem, quod ipse Gregorius sua auctoritate constituit. Scribit S. Anton. p. 1. tit. 6. c. 25. §. 2. S. Sabinianum à S. Petro Apostolo missum esse in Galliam, & ab eodem Gallie Primatem fuisse constitutum, & primum episcopum Senonensem extitisse.

Inter Arelatensem, & Viennensem Archiepiscopos fuit olim magna lis, quæ diu multumque Roman. Pontifices vexauit: contendeat Arelatenensis, se non solum in Viennensi prouincia, sed etiam in vtraque Narbonensi prima & secunda Primatum habere; id Viennensi, & Narbonensi Episcopis omnino recusantibus: vnde in Concilio Taurinensi. 1. sic habetur: *Illud diuino inter Episcopos, vrbium Arelatenensis, & Viennensis, quæ de Primatu apud nos honore certabant, à Sancta Synodo definitum est, vt qui ex eis comprobauerit, suam ciuitatem esse Metropolem, is totius Prouinciæ honorem Primatus obtineat, & ipse iuxta præceptum Canonum Ordinationum habeat potestatem.* Certe ad pacis vinculum conseruandum, hoc consilio vtiliori decretum est, vt si placet memoratarum Vrbium Episcopis, vnaquaq. de his viciniores sibi inter Prouincijs vendicet Ciuitates, atque eas Ecclesiæ visitet, quas oppidijs suis proximas magis esse constituerit, ita vt memores vnanimitatis atq. concordie, non alter alterum sibi longius vsurpando, quod est alij propius, inquiret. Sic ibi.